

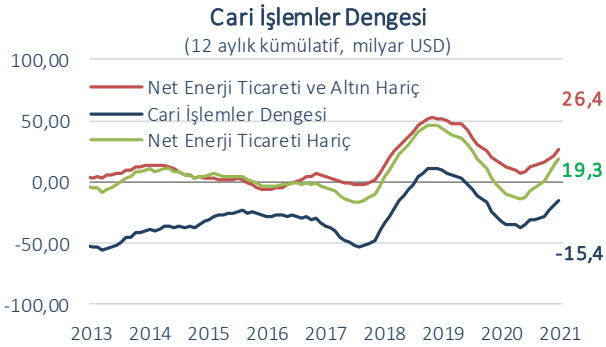

Dış ticaret açığı Ekim'de %40,1 daraldı.

TÜİK verilerine göre Ekim ayında ihracat geçen yılın aynı ayına göre %20,1 genişleyerek 20,8 milyar USD, ithalat %12,8 artarak 22,2 milyar USD oldu. Böylece, dış ticaret açığı Ekim'de daralmaya devam ederek yıllık bazda %40,1 azalışla 1,4 milyar USD seviyesinde gerçekleşti. Ocak-Ekim döneminde de dış ticaret açığı geçen yılın aynı dönemine kıyasla %15,9 daralarak 33,9 milyar USD düzeyine geriledi. Ocak-Ekim 2020 döneminde %77,1 düzeyinde bulunan ihracatın ithalatı karşılama oranı bu yılın aynı döneminde %84,3 düzeyine yükseldi.

Cari denge Ekim'de 3,2 milyar USD fazla verdi.

Geçtiğimiz yılın Ekim ayında 93 milyon USD açık veren cari işlemler hesabı, bu yılın aynı döneminde 3,2 milyar USD fazla verdi. Böylece, cari fazla Ekim 2018'den bu yana aylık bazda en yüksek seviyesine ulaştı. Ekim ayında seyahat ve taşımacılık gelirlerindeki artışlar cari denge görünümünü desteklemeye devam etti. Ayrıca, Ekim 2020'de 1,3 milyar USD açık veren ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret dengesi, net altın ithalatındaki yıllık 1,7 milyar USD'lik azalmanın da etkisiyle bu yılın Ekim ayında 146 milyon USD fazla vererek cari dengeyi destekledi.

Ocak-Ekim döneminde cari açık geçen yılın aynı dönemine kıyasla %71 daralarak 8,4 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Bu gelişmede yıllık bazda ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığının %33 azalmasının yanında net turizm gelirlerinin %111 artış kaydederek 16,3 milyar USD düzeyine yükselmesi

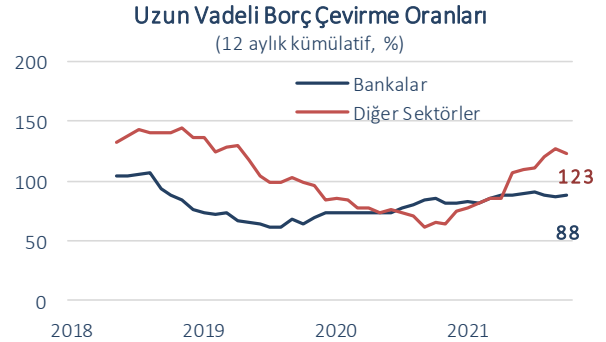
belirleyici oldu. 12 aylık kümülatif cari açık da Mart ayından bu yana devam eden gerileme eğilimini sürdürerek Ekim'de 15,4 milyar USD ile son 16 ayın en düşük düzeyine geriledi.

Doğrudan yatırımlarda sınırlı sermaye girişi kaydedildi.

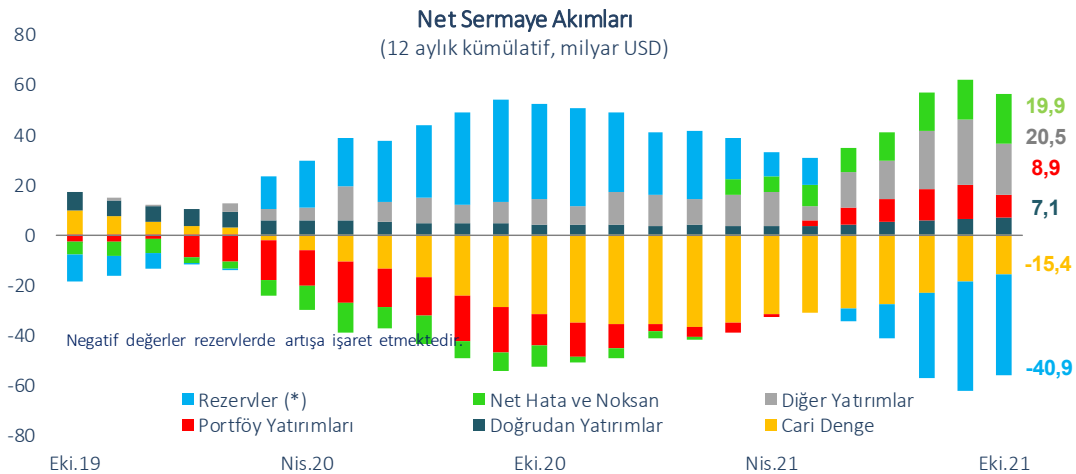
Net doğrudan yatırımlar kaleminde Ekim'de 337 milyon USD ile Mayıs 2021'den bu yana en düşük sermaye girişi gerçekleşti. Yıl genelinde olduğu gibi Ekim ayında da doğrudan yatırımların büyük kısmı gayrimenkul yatırımlarından oluştu. Ocak-Ekim döneminde yurt dışı yerleşiklerin yurt içinde 5,9 milyar USD büyüklüğünde gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların 4,6 milyar USD'lik (%78'i) kısmını gayrimenkul yatırımları oluşturdu. 12 aylık kümülatif net doğrudan yatırımlar Ekim ayı itibarıyla 7,1 milyar USD ile yaklaşık son 2 yılın en yüksek düzeyinde gerçekleşti.

Diğer yatırımlardan hızlı sermaye çıkışı...

Ekim ayında portföy yatırımlarında 2,2 milyar USD büyüklüğünde çıkış gerçekleşti. Bu dönemde yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi ve DİBS piyasalarında sırasıyla 55 milyon USD ve 400 milyon USD net satış yaptığı görüldü. Ayrıca, bankaların yurt dışı tahvil ihraçlarına ilişkin olarak yaptıkları 1,2 milyar USD'lik geri ödeme de portföy yatırımları kaleminde kaydedilen sermaye çıkışında etkili oldu.

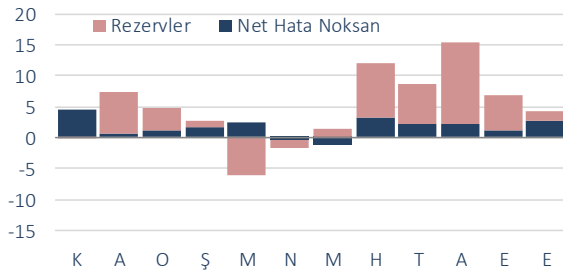
Ekim ayında diğer yatırımlar kaleminde de 2,4 milyar USD ile Kasım 2020'den bu yana en hızlı net sermaye çıkışı kaydedildi. Bu dönemde yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerindeki efektif ve mevduat varlıkları 806 milyon

Kaynak: TCMB, TÜİK, Datastream

USD azalırken, yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatı 1,4 milyar USD artış kaydetti. Diğer taraftan, yurt dışı yerleşik kişilerin yurt içindeki mevduat hesaplarında 1,25 milyar USD ile Temmuz 2012'den bu yana yaşanan en hızlı düşüş diğer yatırımları olumsuz etkiledi. Ekim ayında bankalar 575 milyon USD, Genel Hükümet 61 milyon USD, diğer sektörler 328 milyon USD tutarında net kredi geri ödemesi gerçekleştirdi. Böylece, 12 aylık kümülatif verilere göre uzun vadeli borç çevirme oranı Ekim ayı itibarıyla bankacılık sektöründe %88, diğer sektörlerde %123 seviyesinde gerçekleşti.

Rezervler ve Net Hata Noksan
(aylık, milyar USD)

Rezerv varlıklar Ekim'de 1,5 milyar USD arttı.

Rezerv varlıklar Ekim'de 1,5 milyar USD ile Mayıs ayından bu yana en düşük aylık artışını kaydetti. 12 aylık kümülatif verilere göre rezerv varlıklardaki artış 40,9 milyar USD seviyesinde gerçekleşti. Ekim'de 2,7 milyar USD tutarında sermaye girişi kaydedilen net hata ve noksan kaleminde, yılın ilk on ayı itibarıyla kaydedilen sermaye girişi 14,7 milyar USD'ye ulaştı.

Beklentiler...

Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan öncü dış ticaret verilerine göre, hızlı biçimde artmaya devam eden ihracat hacmi Kasım'da yıllık bazda %33,4 yükselişle 21,5 milyar USD düzeyine ulaşarak tarihi yüksek seviyelerinde gerçekleşti. Bu dönemde, ithalat hacmi de %26,7 artışla 26,8 milyar USD olurken, dış ticaret açığı yıllık bazda %5,4 artışla 5,3 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Yaz sezonunun sona ermesine rağmen Kasım ayında turizm sektöründe devam eden hareketliliğin de cari dengeyi desteklediği düşünülüyor. Diğer taraftan, son dönemde Türk lirasında yaşanan hızlı değer kaybına bağlı olarak ekonomik aktivitede yaşanabilecek aksaklıkların ve Kasım ayı sonunda ortaya çıkan omicron varyantının cari denge üzerindeki etkileri yakından izlenecek.

Ödemeler Dengesi

(milyon USD)

	Ekim 2021	Ocak - Ekim 2020	2021	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	3.156	-28.601	-8.426	-70,5	-15.425
Dış Ticaret Dengesi	146	-30.639	-20.411	-33,4	-27.635
Hizmetler Dengesi	3.863	9.828	21.183	115,5	22.893
Seyahat (net)	3.025	7.726	16.307	111,1	17.761
Birincil Gelir Dengesi	-985	-7.783	-10.125	30,1	-11.736
İkincil Gelir Dengesi	132	-7	927	-	1.053
Sermaye Hesabı	-1	-26	-63	142,3	-73
Finans Hesabı	5.807	-37.758	6.199	-	4.422
Doğrudan Yatırımlar (net)	-337	-3.136	-5.884	87,6	-7.063
Portföy Yatırımları (net)	2.220	14.251	-4.216	-	-8.910
Net Varlık Edinimi	509	2.112	971	-54,0	1.753
Net Yükümlülük Oluşumu	-1.711	-12.139	5.187	-	10.663
Hisse Senetleri	-55	-5.803	-1.371	-76,4	177
Borç Senetleri	-1.656	-6.336	6.558	-	10.486
Diğer Yatırımlar (net)	2.444	-10.422	-17.981	72,5	-20.474
Efektif ve Mevduatlar	-836	-16.130	-10.772	-33,2	-13.523
Net Varlık Edinimi	-695	641	1.919	199,4	243
Net Yükümlülük Oluşumu	141	16.771	12.691	-24,3	13.766
Merkez Bankası	-6	12.549	4.755	-62,1	4.867
Bankalar	147	4.222	7.936	88,0	8.899
Yurt Dışı Bankalar	1.399	3.373	7.585	124,9	10.240
Yabancı Para	708	-351	5.820	-	8.036
Türk Lirası	691	3.724	1.765	-52,6	2.204
Yurt Dışı Kişiler	-1.252	849	351	-58,7	-1.341
Krediler	987	5.487	720	-86,9	-866
Net Varlık Edinimi	23	-2.853	2.132	-	2.604
Net Yükümlülük Oluşumu	-964	-8.340	1.412	-	3.470
Bankacılık Sektörü	-575	-3.425	-3.032	-11,5	-1.399
Bankacılık Dışı Sektörler	-328	-4.399	4.676	-	4.998
Ticari Krediler	2.295	220	-1.591	-	256
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-2	1	0	-100,0	-3
Rezerv Varlıklar (net)	1.480	-38.451	34.280	-	40.869
Net Hata ve Noksan	2.652	-9.131	14.688	-	19.920

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, Datastream

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem
Bařekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

İlker řahin
Uzman

ilker.sahin@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Ahmet Berat Ocak
Uzman Yardımcısı
berat.ocak@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.